

stor Gavn her i Landet, idet Folk have kunnet faa Penge at laane der, enten med Prioriteter eller Kautationer. Og der er slet ingen Mangel paa Penge i Sparekasserne. Folk, der have Sikkerhed nok at byde, kunne godt faa Penge. Men det falder jo vanskeligt, navnlig for Landboerne i disse Tider, at skaffe sig den flydende Kapital, som de skulle have, saaledes som det ogsaa er udvirket her i Motiverne til dette Lovforslag. Det kan være et Spørgsmaal, om Købmandskrediten har været til Gavn for Landbruget, eller om den maaske har været til Skade, det er ikke sikkert, man kan ikke afveje, til hvilken Side denne har virket mest. Men, hvis disse Foreninger her kunde gøre deres til at udløse Landmanden fra Købmandsgælden, vilde de gøre stor Gavn. Jeg skal hde den højtærede Landbrugsminister min Anerkendelse for, at dette Lovforslag er godt affattet, saaledes affattet, at der i og for sig ikke er meget at sige til det. Man kan nok ønske nogle Forbedringer, som det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (N. Hansen) anførte, og som jeg antager med Bethed kunne fremkomme under Behandling i et Udvalg, men ellers i det hele og store er det godt affattet, og det er væsentlig affattet efter de forskellige Foreningers Statutter; det er disse Regler, der saa at sige ere fulgte her. Altsaa, jelve Forslaget har jeg i og for sig ikke noget at indvende imod, men jeg er bange for, at selv om man vedtog dette Forslag som Lov — maaske med nogle enkelte forbedrende Ændringer —, saa vil det vise sig, at naar man skulde til at benytte det ude i Landet og skulde til at danne disse Foreninger, at Folk da vilde trække paa Skuldrene og sige som saa: Vi, der ikke trænge til at laane i disse Foreninger til Driftslaan, kunne ikke staa os ved at være solidarisk ansvarlige med dem, der trænge til Laan, og Følgen deraf bliver den, at der vil være saa mange, der ville sige: Vi ville ikke indlade os paa at staa som Selvfryldekautionister gennem det solidariske Ansvar for en saadan Forening, fordi der er for mange af Medlemmerne, som vi synes ere for uistre Debitorer. Man vil altsaa holde sig tilbage, og det vil da være vanskeligt at faa oprettet den Slags Foreninger. Jeg er bange for, at det skal gaa med denne Lov paa en noget lignende Maade som med Tiendeafsløsningsloven, en Lov, som Folk i det praktiske Liv ikke benyttede synderligt, fordi de mene, at den ikke byder dem Fordele nok. Jeg tror, at hvis man skal prøve paa fra thst Grund at omplante disse Laaneinstitutioner hertil, gør man bedst i at prøve paa at knytte dem til

saadanne Foreninger og Institutioner, som vi allerede have i Forvejen, og som have vist sig virkelig gode. Det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (N. Hansen) udtalte, at han tænkte sig, at man kunde knytte dem til Andelsmejerierne. Det er ogsaa en Tanke, jeg har haft. Jeg gaar nemlig ud fra, at hvis dette Forslag blev til Lov, og jeg og andre ærede Medlemmer, naar vi kom hjem hver i sin Egn, vilde prøve paa at agitere for at rejse saadanne Foreninger, vilde vi næppe faa noget ud af det, hvis det ikke sker paa den Maade, at vi f. Eks. komme til Andelsmejerierne og stille Forslag paa deres Generalforsamling om at danne en saadan Forskudsforening. Det kunde maaske ske paa den Maade, at Generalforsamlingen vedtager at oprette en saadan Forskudsforening, saaledes at de af Andelskøberne i et Andelsmejeri, som ikke ønske at være med, melde sig fra straks, og de, som maatte ønske at komme med uden at være Medlemmer af Andelsmejeriet, maa man selvfølgelig ogsaa tage med, og man vælger saa sin Bestyrelse. Men hvem jeg navnlig kunde ønske, man skulde have med, er Mejeriets Kasserer, thi der er ingen, der som han kender disse Folks Tarv og Trang. Hvis han har fiddet i en Mærkelte som Andelsmejeriets Kasserer, har han derigennem faaet det mest forbausende indgaaende Kendskab til, hvorledes de forskellige Landbrugere, som ere Medlemmer af Mejeriet, sidde i det. De, som trænge, komme ikke saa sjældent og saa Forskud eller lignende og derigennem lærer han deres Forhold at kende. Koantallet har han jo indtegnet i Forvejen, og Andelsmejeriets Kasserer ved, hvor megen Mælk enhver Andelskøbers Kær leverer aarligt. Der er altsaa ingen, der kender Forholdene bedre end denne Mand. Dernæst har man den uvurderlige Fordel, at Medlemmerne ved hver Dag at bringe deres Mælk til Mejeriet samtidig saa at sige kunne afdrage paa deres Gæld, idet vedkommende Kasserer kan tage Forskrivning paa, at af Pengene for den Mælk, som indleveres, skal f. Eks. hver Maaned saa og saa meget fratregnes til Afdrag paa Gælden i Forskudsforeningen. Jeg kan godt se, at man ikke kan binde de to Slags Foreninger sammen til en, det ved jeg meget godt, men hvis man paa denne Maade kunde knytte disse Foreninger til de bestaaende Andelsmejerier, er jeg sikker paa, at Folk vilde have meget lettere ved at gaa med og ikke blive saa bange for det solidariske Ansvar som, naar der skal begyndes, saa at sige paa bar Bund. Vi have jo i Forvejen det solidariske Ansvar i Andels-